

5 Belysning av gång- och cykelvägar

Om belysning ska finnas på GC-vägar utanför större tätorter bedöms från fall till fall och anpassas då till platsens specifika krav. Om en GC-väg är skild från körbanan genom t.ex. vegetation eller om det är önskvärt med hänsyn till miljön, kan det vara nödvändigt att belysa GC-vägen separat. För GC-vägar ska belysningen väljas efter miljön med krav på tillgänglighet och säkerhet. Belysningen skall också vara utformad så att miljön känns trygg. För att uppnå dessa önskemål bör en zon på 3-6 meter utanför GC-vägen ljussättas. Belysning 0-3 meter utanför GC-vägen kan belysas med hjälp av ordinarie GC-belysning. Ljussättning i zonen mellan 3-6 meter utanför GC-vägen kan utföras med pollarbelysning etc.

5.1 Gång- och cykelvägar

GC-vägar som ligger i områden med tät trafik eller i brottsligt belastade områden bör belysas enligt belysningsklass S2 och ES2 (se avsnitt 2.3). GC-vägar utanför dessa områden och på öppna fält där synavståndet är över 20 meter bör belysas enl. belysningsklass S3.

Belysningen bör vara speciellt god vid olika typer av "hinder" och där vägen ändrar karaktär, t.ex:

- vid trappor
- där vägen ändrar riktning
- vid korsningar
- vid buskage och övrig vegetation

5.1.1 Karaktär och orientering

Ett tydligt avsteg från generella belysningsstråk kan göras när det finns större öppna ytor som bildar speciella platser. Siktältet bör störas så lite som möjligt och eventuella ljuspunkter ska förtydliga riktningar och entréer in till omgivande stråk. Dessa platsbildningar kan gärna ha andra ljuskällor än omgivningen. Dock bör man eftersträva hög färgåtergivning och gärna högre ljuskvalitet än omgivande vägar. Dessa platser kan ges ett "ljuschema" som ger en speciell karaktär som man förknippar med platsen, vilket kan öka orienterbarheten och vara en trygghetsskapande faktor.

5.2 Gång- och cykelvägar intill körbanor

GC-vägar belägna intill körbanor kan belysas genom att ljuspunkter för körbanans belysning anordnas så att även GC-vägarna blir belysta med erforderlig belysningsklass. Även det omvända förhållandet kan gälla. Alternativt anordnas separat belysning för GC-vägarna. Detta kan göras även när intilliggande körbanor inte har belysning.

5.2.1 Gångvägar

Gångvägar som ligger i områden med tät trafik eller i särskilt brottsligt belastade områden, bör belysas enligt belysningsklass S2 och ES2. Gångvägar i lugna områden på öppna fält, där synavståndet är över 20 m, eller där vegetation är minst 4 m från vägen, bör belysas enligt belysningsklass S3.

Det är extra viktigt att se helheten när man belyser gångvägar. Framförallt bör man notera vilken typ av vegetation som finns i området och hur den eventuellt skapar mörka zoner. När otrygghetskänsla infinner sig trots höga ljusnivåer på själva beläggnings beror det ofta på att det finns vegetation som gör att det inte går att se fritt. Man kan då komplettera en traditionell belysningsanläggning med t.ex. pollare av olika slag eller armaturer infällda i marken. Det är dock viktigt att tänka på att vandaliseringsrisken ökar med lösningar som avviker från den traditionella.

5.2.2 Trappor

Vid trappor eller barnvagnsramper bör belysningsnivån vara S2 och ES2. Om det finns bänkar vid trappor bör belysningsnivån där höjas till S1. Trappor ska ha en belysning vars ljusriktning och ljusnivå tydligt markerar trappan.

En god kontrastverkan mellan vertikala och horisontella ytor är viktig för avläsbarheten. Man bör också tänka på hur ytorna ser ut där trappan ansluter till omgivningen för att inte kontrasterna ska bli för starka. När omgivningen är mörk kan en lösning utan stolpar vara lämplig för att inte störa siktfältet. I vissa fall när konstruktionen så tillåter kan montage av armaturer ske underifrån för att endast belysa planstegen.

5.2.3 Lekytor

Vid lektyor t.ex. sandlådor och mindre bollplaner bör belysningsnivån vara S2. Om synavståndet är över 20 m kan belysningsklass S3 användas. Även om planen har separat belysning gäller redovisade belysningsvärden.